

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ПО ПРЕДМЕТОТ ИНОВАЦИИ“ ОД ДОЦ. Д-Р ХРИСТИНА СЕРАФИМОВСКА, ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.2102 – 100/4 од 29.6.2026 г. од 351. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултет за туризам и бизнис логистика, одржана на 29.6.2026 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Мичо Апостолов, редовен професор на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (област 5.02.00.03 менаџмент и бизнис и 5.02.00.09 друго);

- проф. д-р Наташа Митева, вонреден професор на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип (област 5.02.00.03 менаџмент и бизнис и 5.02.00.05 маркетинг)

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ПРАКТИКУМ ПО ПРЕДМЕТОТ ИНОВАЦИИ“ од доц. д-р Христина Серафимовска, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Ракописот со наслов „Практикум по предметот Иновации“ припаѓа во научната област менаџмент и бизнис (5.02.00.03) според меѓународната Фраскатиева класификација.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултет за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот со наслов „Практикум по предметот Иновации“ од авторката доц. д-р Христина Серафимовска е подготвен како универзитетско учебно помагало за потребите на наставата по предметот Иновации. Предметот Иновации се изучува во осми (VIII) семестар на студиските програми Бизнис логистика и Бизнис администрација на прв циклус студии и носи 4 ЕКТС кредити.

Ракописот е конципиран како практикум кој претставува дополнување на основната литература по предметот. Неговата содржина ги следи предвидените наставни теми и исходи од учењето, при што преку прашања за разбирање, практични вежби, аналитички задачи, студии на случај и активности за индивидуална и тимска работа овозможува практична примена на теоретските знаења стекнати во наставниот процес.

Практикумот ги обработува сите наставни целини предвидени со предметната програма, и тоа: претприемништвото како основа на иновативното дејствување, когнитивните основи на претприемништвото, улогата на човечките ресурси во развојот на иновативноста, конкурентноста и конкурентската предност на претпријатијата, како и стратегијата на иновација како интегративен концепт на современото организациско работење. Врз основа на извршениот увид во ракописот, може да се констатира дека истиот е целосно во согласност со наставната програма по предметот Иновации, ги

опфаќа сите наставни единици предвидени со силабусот и во целост ја покрива наставната материја наменета за студиската програма за која е изработен. Воедно, содржината е систематизирана по логичен редослед и е усогласена со современите принципи на универзитетската настава и со исходите од учењето предвидени за предметот.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот „Практикум по предметот Иновации“ е изработен во А4 формат и има вкупен обем од 49 страници, вклучувајќи ги насловните страници, предговорот, содржината, воведот, петте тематски целини и користената литература.

Практикумот содржи повеќе графички прилози, меѓу кои: четири (4) илустрации, една (1) табела и повеќе шеми (практични обрасци), студии на случај и работни задачи, кои претставуваат составен дел од наставната содржина и се во функција на полесно совладување на материјата и постигнување на предвидените исходи од учењето.

Според својата структура и содржина, ракописот е конципиран како универзитетско учебно помагало со изразена практична ориентација. Обемот на содржината е соодветно усогласен со наставната програма по предметот Иновации, кој носи 4 ЕКТС кредити, односно 120 часа вкупен студентски ангажман.

Комисијата констатира дека обемот на ракописот, неговата тематска распределба и начинот на обработка на наставните содржини целосно ги задоволуваат критериумите што произлегуваат од бројот на часови предвидени со наставната програма. Содржината е соодветно димензионирана за реализација на наставниот процес, при што овозможува рамномерно совладување на теоретските содржини и нивна практична примена преку разновидни активности и задачи.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: По извршениот увид во расположливата универзитетска литература и учебните помагала што се користат во наставниот процес на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и во другите високообразовни установи во Република Северна Македонија, може да се констатира дека не е објавен практикум со ист наслов и со ваква концепција и содржинска поставеност.

Иако постои литература од областа на претприемништвото, менаџментот и иновациите, таа претежно е конципирана како учебничка литература со доминантно теоретски пристап. Во наставната литература не постои универзитетско учебно помагало кое на систематичен начин ги интегрира практичните аспекти на предметот Иновации преку прашања за проверка на знаењето, практични вежби, аналитички задачи, студии на случај, дискусии и активности за индивидуална и тимска работа.

Поднесениот ракопис претставува оригинално учебно помагало кое е изработено согласно со наставната програма по предметот Иновации и е наменето да ја надополни основната литература преку практична разработка на наставните содржини. Практикумот е осмислен така што овозможува студентите активно да учествуваат во наставниот процес, да ги применуваат стекнатите теоретски знаења во решавање конкретни проблеми, да развиваат критичко и аналитичко размислување, како и претприемнички и иновативни компетенции.

Потребата од објавување на овој ракопис произлегува од современите тенденции во високото образование, кои сè повеќе се насочени кон примена на интерактивни методи на учење и развој на компетенции преку практична работа. Во таа насока, практикумот претставува значајна поддршка на наставниот процес, бидејќи обезбедува систематизирани активности преку кои студентите активно ги применуваат теоретските знаења стекнати во рамките на предметот.

Комисијата оценува дека поднесениот ракопис не претставува повторување на веќе постојна литература, туку оригинално и современо универзитетско учебно помагало кое ја пополнува потребата од практична литература по предметот Иновации. Со својата концепција, структура и методски пристап, тој претставува значајно збогатување на наставната литература и ќе придонесе за поквалитетна реализација на наставниот процес и поефикасно постигнување на предвидените исходи од учењето.

Ракописот не претставува преработено или дополнето издание на претходно објавено учебно помагало, туку е прво издание на оригинален практикум, изработен согласно актуелната наставна програма по предметот Иновации.

Краток опис на содржината: Ракописот „Практикум по предметот Иновации“ е систематизиран во повеќе меѓусебно поврзани целини: Предговор, Вовед, пет тематски поглавја со практични активности и Користена литература. Содржината е организирана по логичен редослед, при што секое поглавје започнува со краток воведен текст, по што следуваат прашања за разбирање, практични задачи и аналитички активности, овозможувајќи постепено преминување од совладување на теоретските концепти кон нивна практична примена:

Предговор

Во Предговорот авторката ја образложува целта на практикумот, неговата намена и местото во наставниот процес. Посебно се нагласува значењето на иновациите во современото деловно опкружување и потребата од развивање претприемнички, аналитички и креативни компетенции кај студентите. Авторката ја образложува концепцијата на практикумот и ја истакнува неговата функција како дополнување на теоретската литература преку практична примена на знаењата.

Вовед

Во воведниот дел се презентирани предметот и целите на практикумот, неговата структура и методолошкиот пристап. Авторката укажува дека практикумот е изработен со цел студентите да стекнат не само теоретски знаења, туку и способности за анализа, критичко размислување, решавање проблеми и донесување деловни одлуки во областа на иновациите и претприемништвото.

Поглавје 1 – Претприемништво – основни поставки, чинители и активности

Во првото поглавје се обработуваат основните поими поврзани со претприемништвото, неговиот историски развој, значењето за економскиот и општествениот развој, карактеристиките на успешниот претприемач, како и разликите помеѓу претприемништвото и интрапретприемништвото. Посебно внимание е посветено на влијанието на надворешното опкружување врз развојот на претприемничките активности.

Практичниот дел содржи самопроценка на претприемничките карактеристики, прашања за проверка на знаењето, практични задачи, споредбени анализи и аналитички дискусии, со што се поттикнува критичко размислување и активно учество на студентите во наставниот процес.

Поглавје 2 – Когнитивни основи на претприемништвото

Второто поглавје е посветено на когнитивните аспекти на претприемничкото однесување. Во него се разработуваат поимите креативност, инвентивност и иновативност, нивната меѓусебна поврзаност и нивното значење за создавање и развој на претприемнички идеи. Посебен акцент е ставен на претприемничкото образование, изворите на иновативни идеи и улогата на лидерството во развојот на иновативната организациска култура.

Практичните активности се насочени кон развој на креативното размислување, генерирање иновативни идеи, тимска работа и анализа на реални ситуации, при што студентите активно ги применуваат стекнатите знаења.

Поглавје 3 – Човечките ресурси во функција на иновативноста

Во третото поглавје се разработува улогата на човечките ресурси како носители на организациската иновативност. Авторката ги анализира развојот на менаџментот на човечки ресурси, стратешкиот пристап кон управувањето со човечкиот капитал, процесите на регрутација, селекција, обука, развој и наградување, како и нивното влијание врз иновативноста и конкурентската предност.

Практичните задачи се базираат на реални организациски сценарија, што им овозможува на студентите да ги поврзат теоретските концепти со практиката и да развијат способности за анализа и донесување менаџерски одлуки.

Поглавје 4 – Претпријатијата и конкуренцијата

Во четвртото поглавје се обработуваат современите концепти на конкурентноста и конкурентската предност. Авторката ги разработува основните поими поврзани со конкуренцијата, Индустрискиот организациски модел (IO), Ресурсно-базираниот модел (RBV), Моделот на петте конкурентски сили на Портер и стратегиите за постигнување одржлива конкурентска предност.

Практичниот дел содржи задачи за анализа на реални компании, примена на стратешки модели, симулации и дебати, преку кои студентите развиваат аналитички пристап кон оценување на конкурентската позиција на организациите.

Поглавје 5 – Стратегија на иновација

Последното поглавје претставува логична синтеза на претходно обработените содржини. Во него се анализира стратегијата на иновација како интегративен концепт кој ги поврзува претприемништвото, човечките ресурси, организациската култура и конкурентноста. Посебно внимание е посветено на стратегискиот менаџмент на човечки ресурси, АМО моделот, организациската култура и нивната улога во поттикнување на иновативноста.

Практичните активности се реализираат преку студии на случај, анализа на успешни светски компании, дебати, симулации и тимски проекти, при што студентите развиваат интегриран пристап кон управувањето со иновациите и стекнуваат компетенции за креирање и имплементација на иновативни стратегии.

Користена литература

На крајот од ракописот е приложена користената литература, која претставува основа за подготовка на практикумот и обезбедува можност за понатамошно продлабочување на знаењата од областа на иновациите и претприемништвото.

Од анализата на содржината може да се констатира дека ракописот е логично структуриран, тематски заокружен и концепциски доследен. Поглавјата се меѓусебно поврзани и обезбедуваат континуирано надградување на знаењата, додека разновидноста на практичните активности придонесува за развој на критичко размислување, аналитички способности, креативност и претприемнички компетенции кај студентите.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на извршената анализа на ракописот „Практикум по предметот Иновации“ може да се констатира дека истиот претставува современо, стручно и методски квалитетно универзитетско учебно помагало, изработено согласно со наставната програма по предметот Иновации и во согласност со современите принципи на високото образование.

Ракописот се одликува со јасна и логична структура, систематичен пристап во обработката на наставните содржини и соодветна методска концепција. Содржината е научно заснована, стручно обработена и педагошки обликувана, при што успешно ги интегрира теоретските знаења со нивната практична примена. Практикумот содржи разновидни прашања за проверка на знаењето, практични вежби, аналитички задачи, студии на случај, дискусии и активности за индивидуална и тимска работа, со што придонесува за развој на критичкото размислување, креативноста, аналитичките способности и претприемничките компетенции кај студентите.

Комисијата оценува дека ракописот во целост ги исполнува научните, стручните, педагошките, методските и техничките критериуми предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и критериумите што произлегуваат од наставната програма и фондот на часови по предметот Иновации.

Имајќи ги предвид научната и стручната вредност на ракописот, неговата практична применливост, усогласеноста со наставната програма и придонесот што ќе го има во реализацијата на наставниот процес, **Рецензентската комисија позитивно го оценува поднесениот ракопис и му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип да го прифати овој Извештај и да донесе Одлука за негово објавување.**

Согласно со неговата содржина, структура, намена и методска концепција, Комисијата предлага **ракописот да биде категоризиран како универзитетско учебно помагало – практикум, наменето за реализација на наставата по предметот Иновации на прв циклус студии.** Со објавувањето на овој практикум значително ќе се збогати наставната литература по предметот Иновации и ќе се овозможи поквалитетно реализирање на наставниот процес, во согласност со современите стандарди за високо образование и концептот на учење засновано на исходи.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Мичо Апостолов, с.р.

Проф. д-р Наташа Митева, с.р.